

SAMBAND

No. 45. Januar 1912.

"Samband", — fortsættelse af kvartalskriftet Valdris Helsing — udkommer hver maaned, er tilegnet bygdela-bevægelsen og vil søge at fremme bygdela-genes formaal og arbeide for deres fremgang og trivsel. Abonnementspris, \$1.00 aaret; enkelte hefter 10 cents hvert.

Udgives af SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION, 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Bestyrer og redaktør:
A. A. Veblen.

ISSUED MONTHLY AT MINNEAPOLIS, MINN.

Entered as second-class matter December 5, 1910, at the post office at Minneapolis, Minn., under the Act of March 3, 1879.

Valdris Samband.

Aarskontingent 25 cents. For en dollar aaret faar man baade medlemsrettighed og bladet "Samband". Valdriser og personer gift med Valdriser kan bli medlemmer.

Embedsmænd og styre:

A. A. VEBLEN, President, Stillwater, Minn.
BENDIX HOLDAHL, Vice President, Roseau, Minn.
A. M. SUNDHEIM, Secretary, 3205 Park Avenue,
Minneapolis, Minn.
O. A. HAIN, Minneapolis, Minn.
HARALD THORSON, Elbow Lake, Minn.
OLE ROOD, Minneapolis, Minn.

Fotografiske **Billeder af Bygdestevner** og andre møder, taget med SKAGE BROTHERS' "Cirkut" Camera, er at faa frit tilsendt til vedføjede priser. Disse billeder er særdeles gode og greie, paa double weight papir, de fleste 28 x 8 tommer store.

Nordfjordstevnerne 1910 og 11 \$1.00
Landingstevnet 1911, Hadelandstevnet 1911, Valdris-
stevnet 1911, Synodens og forenede kirkes aarsmøder 1911,
m. flere, 75 cents hvert.

SKAGE BROS.,

416 20th Avenue N., Minneapolis, Minn.

PIANOER og ORGLER

Ikke for at vise frem noget billede, men for at faa tilladelse til at henlede Deres opmærksomhed paa vort store lager af instrumenter, da det vil interessere enhver musikelskende.

Skriv efter vor katalog og nævn hvad som ønskes, piano, pipeorgel, kapelorgel eller husorgel. Nævn "Samband".

Northwestern Music House, CARL RAUGLAND

520 - 2nd Ave. S., Minneapolis, Minn.

DEN KATOLSKE FARE.

Bogen om Gustav Adolf og Trediveaarskrigen og den katolske Fare i Amerika, af A. Fryxell, Dr. H. G. Stub o. a., indb. \$1.00, heftet 75 cents, portofrit, faaes ved at skrive til udgiveren, Rev. E. Jensen, 2516 14th Ave. S., Minneapolis, Minn. — Paa det kraftigste anbefalet af U. S. Senator Knute Nelson og kirkebladene.

Samband

(continuation of Valdris Helsing)

is a monthly magazine devoted to old country folk-lore, tradition, and history, and historical and biographical sketches from the Norwegian settlements in America. It is especially dedicated to the bygdelag movement among Americans of Norwegian origin or descent, and seeks to further the growth of the bygdelag societies and the attainment of their aims and objects.

Subscription price, \$1.00 a year.

Single copies, 10 cents.

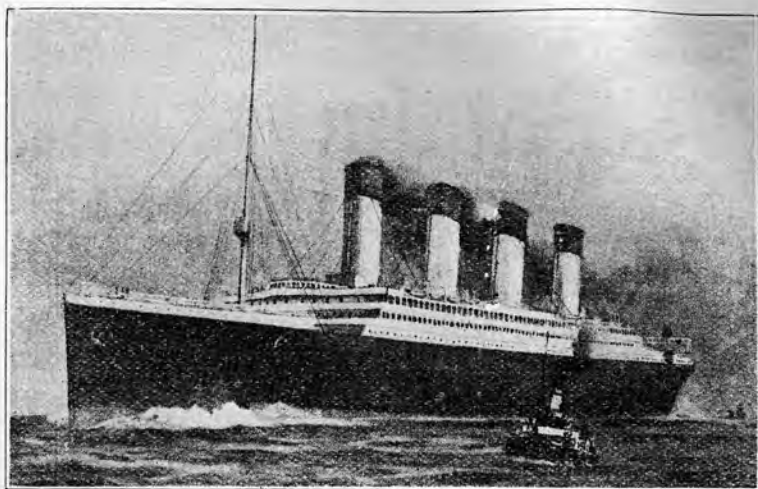
Published at 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn., by the Samband Publishing Association.

Manager and editor:

A. A. Veblen,
Stillwater, Minn.

Indhold af No. 45, Januar, 1912:

	Side
Kontingent og regninger	65
Smaastubber fra Sætedalen, Knud A. Helle	68
Rock Prairie. III. Dr. J. S. Johnson	72
Assyriske breve, depecher, osv. Dr. O. E. Hagen	78
Isfarti (paa Sognemaal). Prof. G. T. Flom	86
Til Numedalslaget i Hawley 1909.	88
Berg-jutulen. A. K. Brenden.	89
Ivar Halsteinson. Torgeir Magistad.	90
De to riddere. C. N. Remme.	92
Gjertrud Brenna død.	93
En aarsberetning fra Pope Co., Minn. O. H. Opheim.	94
"Gamalt fraa Valdres".	96
Billedet af Valdrisstevnet.	96

The White Star Line

“OLYMPIC” and “TITANIC”

45,324 Tons

Største og fineste Dampskibe i Verden.

En Billet med White Star Line

Er en Garanti for en sikker, bekvem og hyggelig Reise med en af Verdens største, fineste, hurtigste og mest moderne Dampskibe.

Køipladse i private Rum for 2 eller 4 Personer bør reserveres itide. Dampskibsroute og Hvide Stjernelinens billigste Billetpriser samt nærmere Oplysninger om Reisen sendes frit paa Anmodning.

Man henvende sig til

O. E. BRECKE,

NORTHW. PASSENGER AGENT

119 & 121 SO. 3RD ST., - MINNEAPOLIS, MINN.

Samband.

No. 45

Januar

1912

Kontingent og regninger.

Vi er meget taknemmelig for det snille antal brev, som efterhvert kommer med betaling for bladet, og vi ved at vore abonnenter i almindelighed er bestemt paa at betale for aaret engang udover vinteren, efter som det falder beleiligt. I regelen trænger ikke disse nogen paamindelse, og ingen af dem vil ta det ilde op om de faar en af de regninger, vi staar i begreb med at udjende. De vil betragte dem som forretningsmæssige angivelser af deres kontoers tilstand, ifølge vore bøger. Postvæsenet fordrer at bladkontingent bør betales i forjæd, men tillader abonnenterne en vis frist, som i tilfælde af maanedsskrifter er jæt til fire maaneder, inden hvilken tid der burde betales op.

Men der er altfor mange, der har for vane at glemme og opjætte indtil hele aaret er gaaet, og nogle ligger jaa aldeles under denne vanes magt at de lader tingene gaa aar efter aar. Det er derfor absolut paafrævet at regninger sendes. Vist ingen af „Sambands“ abonnenter vil ta det ilde op at han jaa jaadan en regning; men vi vil venlig be om at man ser efter om der skulde være nogen fejl i regningen og underrette os derom. Skjønt vi er meget forsigtig kan det ikke absolut undgaaes at fejl sniger sig ind. Dette kan ske paa mange maader, men om oftest er det ikke vor skyld at jaa sker. Navn eller adresse er ofte utydelig skrevet, somme bruger ikke altid jam-

me form af sit navn, osv. Nok er det, er der kommet fejl ind i regningen, maa man være saa snil at hjælpe os at faa den rettet.

Adresselappen angir den maaned til hvis ende kontingenten er sidst opbetalt, saasom sep11 = September 1911, jan12 = Januar 1912, osv. Den trykte abonnentsliste (mailing list) bestaar af en 10 eller 11 hundrede saadanne adresselapper; disse rettes hver maaned efter hvert som kontingent indkommer, og det hænder da i trykfermenneskets naturlige skrøbelighed at atter andre fejl begaaes i rettelsernes indførelse i disse adresselapper. Det er derfor nødvendigt at man ser efter om adresselappen blir behørig rettet efter at man har sendt ind pengene.

Vi vil altjaa be om at regningerne faar den fornødne opmærksomhed, uden at vi dermed vil at de skal betragtes som „kravbrev“ der uopholdelig maa besvares. Men efter evne og ved leilighed svarer man, tillader vi os at vente.

Kom ihu at det er disse smaa beløb, som skal betale vore udgifter.

Har man betalt sidst op til f. eks. Sep. 1910 saa er det ikke fuldkommen ret at sende os blot en dollar og saa faa bladet „paa børg“ igjen et aar. Send dine 2 dollars, og vis at du paaskjønner at vi har ventet paa dig i over et aar.

De som har taget, det vil sige modtaget bladet et par aar eller endog længere forstaar vel, siden vi i god tro har holdt paa at sende dem det, og de intet har meldt, hverken som opsigelse eller til betaling, at der er ingen anden fyldestgørende maade at ordne tingene paa, end ved at betale.

Det kan jo hænde at en eller anden, da han bestilte bladet eller betalte i forskud for en vis tid, har sagt eller meldt, eller ment at melde, eller troet at det skulde naturlig forstaaes derhen, at bladet skulde stanse naar den tid var udløben. Men det er saa sjelden at nogen gjør saa; og i det overveiende flertal

af tilfælde er den gjængse forstaaelse den at man opfiger bladet da, naar man vil stanse det, og altid med opbetaling af mulig restance. I de saa tilfælde, hvor det er paa forhaand meldt at man vil ha bladets forjendelse stanset, søger vi at efterkomme dette bud, men det er meget vanskeligt at kunne huske alle saadanne forlangender. Vi ved ikke bedre end at man maa la os saa vente at man naar tiden er oppe, sender os f. eks. et postkort med besked om at stoppe, enten man mener at ha gjort det klart nok i forveien eller ei.

Men en ting burde enhver skjønne, nemlig at naar en abonnent f. eks. har opbetalt til September, som oftest er tilfældet, og saa venter til han har faat et par (eller flere) hefter mer, og da opfiger bladet, uden at saameget som nævne det han skylder for disse, da kan og bør vi ikke være fornøiet dermed. En opsigelse er ikke gyldig før man har betalt for hele tiden; og ingen burde vente at faa bladet stanset medens han skylder for det, uden at han i det mindste tilkjendegir at han vil betale, eller i tilfælde oplyser, at han ikke kan, og da er han maaske undskyldt.

Paa regningerne viser den paaklistrede adresselap den maaned og det aar indtil hvilket vedkommende har betalt, eller om man vil, fra hvilken tid man skylder. Beløbet er da beregnet saaledes at det indbefatter forskud til den tilsvarende maaned i 1912. Vi gaar ud fra, at abonnenten vedblir at holde bladet.

Modtag saa regningerne som en venlig nyttaarshiljen hellere end som en bebreidelse og et „krav.“ Vær saa venlig at hjælpe os rette alle fejl som maatte forekomme. Naar det blir beleiligt faar vi høre fra eder.

Men det er en ting til før vi slutter. Det vilde være saare kjært om vore tusinde abonnenter vilde hver skaffe mindst en ny vinter. Tænk hvilken hjælp det vilde bli! Det skulde ikke

være noget svært strævt at faa et nyt navn; men det vilde betyde, faamegen forbedring i skriftet, at det alene skulde godtgjøre hver enkelt lille ekstra bryderi. Forbedringer og udvidelse af „Samband“ er bare afhængig af mere støtte og de gøde midler den vil skaffe. Atfaa hele sagen venligst anbefalet!

Smaaastubber fra Sætersdalen.

Af Knud N. Sælle.

I gamle dage blev ofte tvistigheder og sager, som nu afgjøres ved domstolene, bisagte paa den maade, at vedkommende parter kjæmpede om sagen d. e. duellerede. Paa gaarden Langhei — udtalt Lanjei — levede en mand, som i sognet bærer navnet „Lanjeiskjæmpa.“ Paa gaarden Segland, som var nabogaard til Lanjei, levede samtidig en mand, som i sognet kaldtes „Seglandskjæmpa.“ Disse to blev uenige om byttet — delet — mellem deres eiendomme, som stødte til hinanden langt borte i fjeldbeitet. De besluttede at afgjøre sagen ved dragsmaal — duel — som skulde foregaa paa aastedet en bestemt dag. Under reisen did digtede Lanjeiskjæmpa dette stev: „Flintestein aa staal! Gjell de noke paa; støige kara sku de ijaa.“ En bergslade — fladt, flet berg — valgtes til kampplads og kampen udkjæmpedes med det resultat, at begge kjæmper laa døde paa stedet. Seglandskjæmpa faldt først og Lanjeiskjæmpa vandt saaledes sagen; men han døde af sine saar tæt ved kamppladsen. Stedet kaldes den dag idag „Legeberje,“ fordi begge kjæmper blev liggende døde paa kamppladsen.

Siden blev dette stev digtet om Lanjeiskjæmpa: „Der stend ei bjørk i lanjeiskleivin, hu duftar alle si greine; alle hu spørre, aa ingen veit, om lanjeiskjæmpa æ heime.“

* * *

Paa et brug, som kaldes Krokkan paa gaarden Langhei levede

der for lang, lang tid tilbage en mand, som medens han var paa en jæter, som kaldes Smørklep, fik besøg af en tussekvinde (jente). Hun kom ind i sælet til ham medens han laa og hvilte middag, som sædvanlig. Pigen var ham aldeles fremmed; men var bedaaende skjøn, og han anede straks, at hun var en tussekvinde. Resolut greb han sit bælte hvortil fliren med kniv i var heftet og slængte det omkring hende med den følge, at hun blev hos ham. Nu traf det sig saa, at han var selv ungkar og i den stilling, at han trængte en medhjælp i livet, og han tog hende til sin hustru; men han blev en haard og ublid ægtemand. Som tiden skred blev hustruens kaar værre og værre. Saa en vakker dag kom der en fremmed mand til gaarden og introducerede sig selv til manden som hans svigerfader og sagde, at han var kommen for at rette paa de mislige forhold, hvorunder hans datter levede og som det lod til, at han kjendte ganske nøie. Derpaa gav han sviger sønnen følgende valg: „Om du fra nu af er snil mod din kone, som er min datter, saa skal velstand følge gaarden din alle dage; men er du fremdeles slem mod hende, saa skal armod og fattigdom være din og din slægts lod alle dage.“ Manden lovede at være snil mod sin kone og han holdt sit løfte. Følgen var, at velstand har fulgt bruget Krokkan alle dage; men slægten har siden den tid baaret navnet „tusshan.“

* * *

Salvor Teigjen var opfostreret paa gaarden Langhei (udt. i Sætersdalen Lanjei) i Mustad sogn og selv huffer jeg ham godt. Salvor var ingen fremragende personlighed, men henlevede sit liv stille og ubemerket. Strydelivet var hans kjæreste bestilling, og han var „hjuring“ alle sine dage, det vil sige, saalænge han kunde bestille noget. Men en høstdag, som han vogtede smaaføet paa toppen af Laagefjeld, var han ude for en ulykke, som vel kunde kostet ham livet. Samtidig var der

en mand og hans lille datter i kien under fjeldet — ikke langt fra fjeldets fod — og „lauva“ d. e. skar kviste af løvtræerne — særlig asp og løn, som de bandt i knipper (kjerve) for opbevaring til foder for smaaæet gennem vinteren. Som før nævnt var Halvor paa toppen af fjeldet med smaaæet; men de som var i kien under fjeldet vidste ikke om, at han var der. Svordan det gik til, har jeg ikke hørt; men, nok er det, han faldt ud for det steile og flere hundrede fod høie Laagefjeld og kom svingende i luften nedover. Den føromtalte lille pige traf til at se op og saa Halvor høit i luften. Hun raabte da til sin fader og sagde: „Papa, sjaa den manden, som kjæmme dettande ne fraa maanen!“ Faderen saa op og saa Halvor komme gennem luften og var vist af samme mening som datteren, at han kom fra maanen. Da Halvor berørte jorden blev alt stille; han laa rimeligvis i besvimelse en stund, og imens søgte manden og hans datter efter det sted, hvor de syntes, at han faldt ned. Pigen kom stedet nærmere end faderen, og da reiser Halvor sig i sin fulde høide med følgende udraab: „Wasen for verdi aa vel so de!“ No sei an? spurgte faderen. Datteren svarede gjentagende Halvors udraab. Da sagde faderen: Na, tale dei saa sætesdals paa maanen au? Halvor beholdt dog mén af faldet og blev krøbling alle sine dage.

* * *

Aslak Tveit var landhandler i sin hjembygd; men han var nok ingen videre financier eller ogsaa var det hans gode hjertelag, som var årsag i, at han gik fallit. Efter den tid prøvede han sig som skræppekar; men heller ikke det vilde gaa. Dette syntes at tage ganske haardt paa Aslak, saa han blev ligesom lidt rar af sig. Gjennem skræppehandelen fik han en slags reiselyst, som hængte ved ham jaalønge han levede. En høit reiste han til Arendal for at gjøre forretninger, som han kaldte det — han var da bleven lidt rar af sig. Kommen til Arendal

vidste det sig snart, at han ikke var vel bevaret, og de bare gjorde løier af ham. En dag spurgte de ham, om han kunde spille violin. Aslak svarede: „Na, ja lidt kan eg, de kan eg saamen.“ Violin blev hentet og Aslak spillede nogle staatter for dem. Noen spurgte derpaa Aslak, om han kunde blaase fløite. Han svarede: „Na, ja lidt kan eg, de kan eg saamen.“ Fløite blev hentet og Aslak, som var en hel mester i fløitepil, gav dem flere prøver. Endelig spurgte de om han kunde spille mundharpe. Han svarede: „Na, ja lidt kan eg, de kan eg saamen,“ og han spillede mundharpe for dem. De klædte ham nu op med overfrakke og en floshat; han hadde forresten sin sætersdalsdragt. I dette kostume spadserede han paa gaden i Arendal og hilste til høire og venstre. Han mødte da en velklædt herre og hilste „goddag“ til ham, som denne besvarede med et „goddag.“ Aslak fortjatte: „No æ du for ein?“ Manden svarede: „Nummer en,“ og spurgte Aslak: „Svem er du?“ „Nummer two,“ svarede Aslak.

* * *

Larald Nasen var rekrut i Kristiansjandske bataljon. Udskrivningsalderen var lovbestemt, saa man neppe kunde tage feil af alderen paa en rekrut. Udskreven i enogtyve aars alderen og aaret efter i rekruttskolen skulde efter almindelig beregning bringe rekrutens alder til 22 aar. Larald Nasen var en snil og stille ungdom; men paa grund af sin rige haar- og ffjægvæxst saa han ud til at være ældre end det øvrige mandsskab. En dag, som kompaniet havde „paa stedet hvil,“ kom dets løytnant langs fronten af linjen og talte med en del af mandsskabet. Han henvedte sig da til Larald Nasen og spurgte ham: Hvor gammel er du No. 40? Larald havde svaret paa rede haand og sagde: Wolen (kroppen) den æ two aa tjuge aar; men hovue (hovedet) sei dei hev stae paa en bole fyrrer. Han vidste godt, at løytnanten med sit spøragsmaal sigtede til hans ældre udseende og gav ham derfor dette besynderlige svar. Løytnanten spurgte aldrig No. 40 om hans alder mere.

Rock Prairie.

Af Dr. J. S. Johnson.

III.

De første begivenheder i forbindelse med bygdens saga er altsaa nævnt mer eller mindre enkeltvis, helst for at komme paa det rene med et og andet. Vi faar prøve paa se os ikke at gjøre formeget af dette, ellers blir det historie alligevel, og altfor vidløftigt og tørt. Vi har seet at bygdens bebyggelse begyndte paa naturlig maade fra øst, og drog sig jmaaningom vestover. Men efter tre aar, har dog ingen endnu kommet over Coon Creek; thi Nils Bøglie og Paul Skavlem, de gif nordom enden paa den, de. Dette var ikke fordi Coon Creek er saadan en vældig bæk. Jeg kan erindre fra den tid Halvor Aae var korrespondent for „Janesville Gazette,“ at han lagde disse ord i en forlibt ungersvends mund:

„Seg sukker for dig, jeg kunde dø for dig, jeg kunde drikke Coon Creek tør for dig!“ (Fri oversættelse). Han havde vistnok kommet til baade sukke og dø uden særlig bestræben derpaa, om han havde drukket den tør. Olaim havde rigtignok kjøbt land vestenfor „Krikken,“ men det blev alligevel Landingerne som kom til at bebo vestkysten. Vækken blev, og er endnu, ligejom skillet mellem numedøls settlementet paa østsiden og landingsbygden mod vest. Harald Dmmelstad, som kom i 1843 sammen med Per Gaarder og Anders Lundseteren, var de første til at tørre sig længer vestover. Samme aar kom ogsaa Cleophas Husemoen fra Hallingdal, og blev den første halling til at slaa sig ned i bygden. Han og hans bror, Hans, som kom i 1845, slog sig modigt ned iblandt numedølerne, og synes at ha kommet ud af det nok saa bra. Gullik Mygltue som kom i 1842, var blandt det første norske til at sætte sig ned i town of Plymouth. Hans loghus, til-

byggt og tildels ombyggt, staaer endnu og beboedes da jeg sidst var der, af hans flegtning, Knud Grundhøvd. I 1844 kom Halvor Gaugen med familie fra Jefferson, hvor de havde levet siden 1839, og var blandt de første i Springvalley. Samme aar kom Lars Nord-Jossum med familie, Hans Tollefsrud, Anders Midtbøn og Anders Engen, alle fra Land og øgede vestbygden. Ligeledes Herbrand Bjerge, numedøl, kom fra Jefferson i 1845, og blev saftiddende ved krikken. I 1845 kom tilhyneladende meget saa, iblandt hvilke var landingerne Afild Mlensager og Tharald Jørandlien, som tillagdes landingsbygden. Dette bringer bygden vest til grænsen mellem Newark og Avon. Gjermund Mæhlum slog sig ned lidt længer syd, paa krikken, men Nils Roen, Ole Brunswald, Halvor Hersgaard og Aslak Rustan, alle hallinger, drog længer paa nordvest, mod bygdens fremtidige metropolis, Orfordville. Denne grund blev næste aar, 1846, forstærket med Erik Rølsrud, Knud Trøstheim, Nils Hougén, Ole Sei, Halvor Nejs, Gutorm Roen, Nils, Ole og Amund Tollefsrud, (Ballandby) Hendrik Rime, Timand og John Børtnefs, Madue Engen, Ar. Medgaarden, Asle Gesla og Asle Brunswald. Smedens blev landinggrænden forstærket med Mari Engen og sønnen Hans, og Erik Johnson Nerhaugen. 1847 synes at ha været rent et uaar for indvandring, men i 1848 kom Ingebret (Sør-)Jossum med familie og Johannes Nerhaugen, min bedstefar, med sønnerne Martin og Andreas, som lagdes til landinggrænden. Ole Trulson Be, Erik og Truls Berg, Ole Guulson Trøstheim og Avarve familien lagdes til hallinggrænden paa nord. Fra dette aar tiltog indvandringen meget hurtig, og det vilde bli for vidløftigt at nævne alle. Som allerede antydnet, nedjatte de fleste sig i klynger efterjom hvilken hjembygd de kom ifra. Med undtagelse af familierne Gaugen og Sønstegaard, har vi altsaa nummedølerne østover fra kirken og Coon Creek. Fra

samme grænsestjæl, mod vest har vi landingerne uden undtagelse, medens nordover er det ganske udelukkende hallinger. Den eneste „fjire“ valdris, var Guul Guttormsen, som kom i 1843 og bosatte sig to mil vest fra Drfordville. Op til denne tid tror jeg ikke der var nogen fra Toten eller andre bygder, men der kom endel senere, saa at der blev et helt „vestmands-settlement“ vestved Sugar River, paa Sand Prairie.

Toppen af den høieste præriehøi, nord for Wæglie og øst fra Nord-Fossum, blir centrum, hvor de tre hovedgrænder i bygden mødes. Herfra kan man ogsaa saa den bedste udsigt over bygden, som er at saa noget sted. Ser man mod sydøst, har man Wæglie, Skavlem og Springen gaardene, kirken og præstegaarden, Turkop og hele dalen syd øst over næsten saa langt som bygden naar, i herlig udsigt. Mod sydvest, ser man næsten hele landingsbygden, som tilslut opløser sig i taage eller ølrog i det fjerne. Men bortenfor denne igjen, sees et hus eller to, som efter de mest paalidelige udsagn skal være lige vestenfor Sugar River og Sand Prairie hvor vestman bygden er. Mod øst kan man se ligetil Janesville, dersom det er klart, og mod nord sees den øvre ende af Bass Creek dalen og vestover Spring Valley med Drfordville i midten. Deromkring ligger hallinggrænden, og udsigten, jordbunden og landskabet idetheletaget, jtaar slet ikke tilbage for resten.

Der var i fordums dage, nogle saa hankier som havde forvildet sig ind iblandt norskerne. Det var især Fisher, Smiley og Inman familierne, alle Pennsylvaniatyskere. De har ikke kunnet holde stand og de fleste af deres gaarde, engang blandt de aller gjildeste og største, eies og beboes nu af norske. Gamle Jake Fisher og Nils Nord-Fossum kom en dag i en disput over skolehusbygning, idet de var tilsammen paa veiarbejde. Fisher, der syntes at føle at hans store legemsvægt, hans store og gjilde farm, og maaske det fortrin han havde i at være hanki

og mer slikt, berettigede ham til sin mening uden modsigelse, tænkte at fatte en stopper herfor ved at sige til Nils, at han sik erindre at dersom han brydde sig om det, kunde han godt „baade kjøbe og sælge ham ud igjen.“ Til dette svarede Fossum paa sin seige, men dog beskedne maade, at det kunde kanske saa være. Men, la han til, „jeg tror nu det selv, at jeg har raad til at kjøbe dig og beholde dig!“ Og det gjorde han virkelig ogsaa. Han kjøbte ligeledes Nelsonfarmen, en af de største og bedste, og hans svigerføn, John Olson, kjøbte ud to til. Gunnul Stordof som kom tilbage fra Rock Nun i 1869 kjøbte ligeledes ud en af disse tyskere. Somme af disse hankier lærte at snakke norsk. Jim Whitehead, f. eks., kunde baade snakke og bande paa bredt torpemaal, saa fuldkomment at man kunde plent tro at han var nykommer.

Drfordville er den eneste tilnærmelse til by som findes indenfor bygdens grænser. Jernbanen kom der igjennem fra Milwaukee, vestover gennem Janesville til Mineral Point, i 1861, tror jeg det var, og saa blev der station. Det gik i de dage helst under navnet „Staare.“ (The store). Det var i de dage da Simon Strauß havde krambod og byttede kaffe, brunt sukker og calico for smør og æg. Saa kom Burr Sprague, men han blev ikke længe. Lidt senere kom Ole Haagenen, en Drammenjer som giftede en af Wilhelm Langeslets vakre døttre. Han begyndte efter en nok saa beskedne maalestok, som sig fort, og kunde ha været høit paa straa, dersom han havde holdt sig strengt til dry goods og grocerier. Op til denne tid, havde byen helst ry for at være bare et „fillehøl.“ Den bestod af stationen, et par krambøder, en metodistkirke og nogle saa tarvelige huse. Nu er det en nokjaa kjæf liden landsby med bra folk.

Saa, nu har der altjaa sneget sig ind en del tør historie, og vi er komne op til henimod 1850. Enkelte af de første pionerer

byggede kun meget simple hytter for midlertidigt brug, medens de tømrede sine loghuse. Men de fleste holdt til hos andre en tid, og satte straks op nogenlunde ordentlige loghuse som blev beboede i mange aar indtil de omsider fortrængtes af gjildere huse. De fleste byggede da af steen, da der fandtes god kalksten som egnede sig fortræffelig til dette brug, og som kunde tilveiebringes ved eget arbejde og uden pengeudlæg. Saaledes byggedes Clausen prestegaarden, kirken, og de fleste huse. Der var en vis plan og skabelon paa flertallet af dem, baade ud- og indvendig, saa at de fleste lignede hinanden næsten saa nær som saamange kraafer. Sovedindgangen midt paa lang siden, med en gang tvertigjennem, og paa hver side, et stort og et lidet værelse. Trappegang nedi kjælderen og op til anden etage fra denne gang, og ovenpaa fire kammerjer. En mand var engang vidne i en sag, og blev spurgt om han kjendte huset, og om han havde noie kjendskab til denne trap. Ja, det havde han! Ja, ja! Hvor fører saa denne trap hen, da? Ja-a-a! Det kommer sig an, det! Kommer sig an, siger du? Hvad kan det komme sig an paa? Jo, det kommer sig an, skal jeg sige dig, paa enten du er ved den øvre ende og skal ned, eller du er ved den nedre ende og skal op!

Men det var særlig de gamle huse som de levede i de første aar, som vi skulde fortælle lidt om, og hvorledes de havde det. Jeg kommer da til at erindre hvad Ødegaard siger i sin bog, „Gammalt fraa Valdres: „Dei jo no vekse up i Valdres ha fji nofo vet paa, fo kraat o smaast de østo va i bygden i gamle daga, o fo fælt leit de va o slite se igjøno. No o dagadn vilde fji nokon synast de gjeff an o ha de paa den gjerde, um de endaa va slet jo dei hadde de paa lifaste garo.“ Dette synes mig at ha en slaaende anvendelse her. Ingen af den opvoksende slægt vilde synes det gif an at ha det paa den vis, om det endog var saapas som det var paa de bedste pladse. I huset

var det høist primitivt simpelt. Saa snart man fik hytten saapas færdig at den kunde beboes, flyttede de ind. Det var da ikke at gaa hen og kjøbe møbler og indbo. Thi for det første havde de fleste lidet eller intet at kjøbe med, og for det andet, var der heller ikke da i de byer som var tilgjængelige, nogen saadan ting som en møbelhandel. Man benyttede da almindelig den største firkantede, nykommerkiste til spisebord, skjønt den havde det uændige ved sig, at en kunde ikke saa knæerne ind under den. Til at sidde paa, lavede man krakke, bænke eller skammeler. Udaaf bord, da vel? Nanei! De slap for det, da det var ligesaa vondt for en fjølstub som for en stol. Man læsjede dem til med øksen. Sengen var ligesaa primitiv, med dyne fyldt med hør, toug tømmer i botten, og medbragte sjengekæder, af hvilke saustindsfællen var ypperst. Resten af indbødet var af samme fabrikata og stil. Jeg har engang i en tidligere skisse fortalt lidt mer udjølrigt om Andris Haugans nybyggerhus, i hvilket hverenejste gjenstand, indbefattende bordet, døren, gulvet osv., var tiltæljert med øksen. Døren havde endog „ganggjern“ og klinker af træ, og var sammenjat med træpinder, istedetfor spiger og skruer.

Man bergede sig med de kopper, sad og kar som man havde med hjemmefra. De fleste førte med sig mange ting som kom yderst vel med, men som det nu vilde være bare tul at drage med sig, saasom øks, ljaer, biler, græv, hakkeknive, rocke, vævseker, gryder, takke, og endog harvetinner. Det gjaldt først at saa kravje til sig en ko saa man kunde saa melk, og saa maatte man ha fjøs. Dernæst en gris eller to, siden en sau, endel høns og en hane som kunde gale affurat lig den som gav Peter saadan en kvæk. Heste var det længe før de fleste fik. Men havde man først kjøer, kunde der omsider blive studekalve, og af dem fik man økse „høse“ og tilsidst kubberulle.

(Fortsættes.)

Assyriske breve, depecher, osv.

Af Dr. D. E. Sagen.

Idet jeg gjennemføjte en del affskrifter af breve og depecher fra eller til assyriske og babyloniske konger og embedsfolk, slog den tanke mig, at en smagbid af saadant muligens kunde interessere ialfald en del af „Sambands“ læsere. Jeg udføjte derfor nogle korte men dog typiske eksemplarer og lagde dem tilside for fremtidigt brug, og jeg skal nu fremlægge samme i fornorsket form. Jeg finder en vis tilskyndelse dertil i den omstændighed, at vore norske blade næsten aldrig nærmer sig dette felt, og naar dette engang imellem hænder, saa er beretningerne, saa overfladiske og ufagmæssige, at de er omtrent værdiløse. Om nogen saadan videnskab som assyriologien er der iblandt vort folk, endog inden den lærde stand, kun faare saa, som har noget kjendskab, neppe engang en anelse. Paa naturvidenskabens omraade har nyttiggjørelsen ansporet og skabt interesse, men her kan vor ultrapraktiske tid ikke finde sig tilrette. Og dog er den menneskelige aand's jeivindinger paa dette felt, om muligt, endnu mere forbaujende. Alt dette skal jeg dog her forbigaa og kun indskrænke mig til den bemærkning, at paa det filologiske omraade frembyder Assyriologien ubetinget den menneskelige aand's største jeire. Selv vanskelighederne ved det ægyptiske og det kinesiske er forsvindende mod, hvad man her har mødt og møder, thi til det første havde man nøglen i rosettastenen, og det sidste er jo et levende maal. Og dog har de lærde forskeres idelige stormløb paa de tilsyneladende uløselige vanskeligheder overvundet alt og aabnet en uanet, ny og kolossal verden, hvis civilisatoriske indflydelse strakte sig langt udenom oldtidens verdensrigers grænser, ja i en graa oldtid endog fatte sit impres på vore gothiske forfædres aandsliv.

Mærkeligt er det især, at vore norske teologer lægger saa liden eller, rettere sagt, ingen vægt paa de assyriologiske forfjninger, da netop disse kaster et saa ønskeligt og forbaujende lys over den bibelske historie, udfjldende saa mangt et gab og beljvende saa mange dunkle steder. Mest iøjnefaldende er, t. eks. kongenavnene. Af de lange og stedje øgende rækker af assyriske og babyloniske konger kjender man ialmindelighed kun nogle saa: t. eks. Salmanassar, Sargon, Nisrhadon, Sancherib og især Nebuchadnezar og Belsazar, som dog ikke var konge af Babylon. Navnene er ofte næsten uigenkjendelige, efter assyriske-babylonisk sprogbrug, og tildels endog umulige, og hvad der fortælles om mange af disse konger er mere legendarisk end virkelig historie. Nu kommer assyriologien og kaster lys over alt, men med aabne øjne og vidende vilie vrager man disse samtidige optegnelser i uforgjængelig sten og ler, som dog ubetinget maa gjælde for første rangs kilder baade for sproget og historien. En ærlig bibelgrandfjer maa nutildags være ialfald noget af en assyriolog.

Som sagt disse breve er kun en smagbid, men skulde det vise sig at „Sambands“ læsere kan fordøje saa haard kost, saa kan der i fremtiden nu og da blive adgang til assyriologiens allerede rigt dækkede bord. Vi faar se.

Nisurbanipal, af hvem eller til hvem disse breve var skrevne, er mærkelig nok ukjendt i den bibelske historie. Han var af Sargonidernes æt og var den sidste store assyriske konge i Ninive. Han regjerede fra 668 til 626 f. Kr. Nisurbanipal var af karakter en fredelstende fyrste, der allerhelst viede sit liv til kunsterne og videnskaberne, som han dyrkede med lidenskabelig iver, idet han opførte kolossale og rigt smykkede templer og paladser, især i og omkring Ninive, og samlede store biblioteker. Men Assyrien var paa alle kanter omgivet af uforsonlige fjender, og Nisurbanipals liv blev derfor en uafbrudt række

te af frygtelige frige i alle retninger, som ogsaa gjorde ham til en af Assyriens vældigste frigere. Med sin stærke haand og sit Iøvemod reddede han denne gang Assyrien fra undergang. Men saasnart scepteret gik over i hans søn Nuretililanis og sønnesønnen Sinfarisuns hænder, var ogsaa Assurs sidste time kommen. En vældig koalition i nordøsten dannedes mod Assyrien. Assurs fejersvante hærskarer maatte vige, Ninive stormedes og fuldtændig ødelagdes. Det er her særlig af interesse for os at vide, at vore forfædre var, som jeg tror der er beviser for, et af de mægtige folk i den nævnte koalition og var blandt assyrerne i Assarhaddons dage kjendt under navnet „Guta.“ Assyriens undergang fandt sted 607 eller 606 f. Kr.

Alle her behandlede breve og depecher hidrører fra ruinerne af Assurbanipals palads i Kujundschi, en del af kjæmpe-staden Ninive, og findes nu i det britiske museum i London. Der er tusinder af saadanne dokumenter, men de fleste er mere eller mindre sønderbrudte, og en stor del er endnu ikke gjen-nemforskede og henligger uden talmærke.

1. *En lykønskingsdepeche.*

Til kongen, min Herre.

Din tjener

Agullanu.

Hilsen til min Herre Kongen! Maatte Nabu og Marduk (være) min Herre Kongen huld! Lykke (tilønskes) Kongen, min Herre, hjertets tilfredshed og legemets sundhed! Gid min Herre Kongen vilde sende (nogen) med svarskrivelse!

2. *Tre Depecher angaaende indsamling af heste og trækdyr til hæren.*

Til Kongen, min Herre.

Din tjener

Nabu-sum-iddin.

Hilsen til min Herre Kongen! Maatte Nabu og Marduk altid, altid være min Herre Kongen naadig! 12 heste fra Kus er ankomne fra landets statholder.

Til Kongen, min Herre.

Din tjener

Nabu-sum-iddin.

Hilsen til min Herre Kongen! Maatte Nabu og Marduk altid, altid være min Herre Kongen naadig! 4 heste fra Kus er ankomne fra storveziren af Kongens moder, 14 heste af ridehestene, 9 mulæsler, tilsammen 26 fra Isana; tilsammen 30 heste og mulæsler.

Til Kongen, min Herre.

Din tjener

Nadinu.

Maatte Nabu (og) Marduk altid, altid være min Herre Kongen naadig!

111 kussæiske og 11 messæiske, ialt 122 arbejdsheste fra Barchalsa; 11 kussæiske heste fra Arabcha (Arrapachitis); 17 kussæiske og 10 messæiske, ialt 27 arbejdsheste fra Kalcha (Kalach), som ikke er indøvede, ialt 139 kussæiske arbejdsheste og 21 messæiske. I det hele er 160 arbejdsheste blevet indført idag.

3. *En svarskrivelse af Assurbanipal.*

Kongens ord til Bel-ib-ni:

Min hilsen til dig personlig. Maatte det gaa dig vel!

Med hensyn til folket af Pukudu (Pekod), som bor ved Charrufloeden, samt den melding du har sendt, har jeg beskikket mand, der er sin Herres hus tro, der ser og hører og aabner sin Herres øren. Indtil, hvad du har meldet, er sket, vil du aabne mine øren (d. e. indberette).

4. *Asurbanipal til enkedronningen, sin moder.*
Kongens ord til kongens moder.

Hilsen fra mig, ja hilsen til kongens moder!

Med hensyn til Amushes tjener, som du sendte til mig, saa bød jeg øieblikkelig naade, som kongens moder havde befalet. Straks du bød gik han til Chamunæernes tal (d. e. Chamunæernes folk).

5. *En velynders skrivelse til en af prinsesserne.*

Til Kongens datter, min herskerinde.

Din tjener

Nabu-nadin-sum.

Daglig beder jeg Bel, Zirpanitu, Nabu, Nana og Tasmetu at skjenke den stormægtige Konge, min Herre, og Kongens datter, min herskerinde, livslængde. Zirpanitu, den høje herskerinde, har glædet dit hjerte; ligesaa beder jeg Bel og Nabu om hjertets glæde for min stormægtige Herre, Kongen, og min herskerinde, Kongens datter. Maatte Bel og Nabu befæste mig i min Herre Kongens og min herskerinde Kongens datters gunst.

6. *Indberetning af livlægen af en af Prinserne.*

Til Kongen, min Herre.

Din tjener

Arad-Nana.

Fred være altid, altid med min Herre Kongen! Maatte Ninib og Gula give Kongen, min Herre sundhed paa hjerte og legeme! En hjertelig hilsen!

For at indskrænke den almindelige betændelse, som omgiver hans øine anlagde jeg en forbindelse. Hans ansigt er opsvulmet. Igaar, ligesom ogsaa før, aabnede jeg saaret paa svulsten og tog forbindningen af. Værk forekom paa forbindingerne som spidsen af lillefingeren.

Anraab dine Guder, om de kunde læge hans legems kjød. Da vil hans mund udraabe: Fred for altid: Lad min Herre Kongens hjerte være vel tilmode!

Han vil leve endnu 7 eller 8 dage.

7. *En Depeche fra krigsskuepladsen.*

Til Kongen, min Herre.

Din tjener

Isid-Nabu.

Fred med min Herre Kongen! Maatte Bel, Nabu, Istar af Ninive og Istar af Bit-Kidimuri altid, altid være min Herre Kongen naadig! Maatte de give min Herre Kongen hjertets glæde (og) sundhed! Fred med min Herre Kongens vogtere (d. e. trofaste undersaattere).

Nadin-sum-iltu, søn af Aramis-sar-ilani, udøver af kongens vilie, kundgjør mig følgende: Min fader er død i fiendens land, og 50 af de ham gehörige krigere tog 12 heste i besiddelse. De drog afsted. I nærheden af Ninive gjorde de holdt. Og jeg forkyndte dem følgende: Min fader er altsaa død. Hold I nu kongens vagt (d. e. vær tro), afsted! I dag lod jeg ham straks bringe for min Herre Kongen. Maatte min Herre Kongen forhøre sig fra ham, hvorledes jeg betvang alt, (og) maatte han berette (det) for min Herre Kongen! Overstaldmesteren, han Karke-misæeren, dræbtes af sine egne tjenere. Ikke en eneste af disse lod jeg undkomme; vi tog dem tilfange.

Tienden af Beltis, Herskerinden af Kidimuri, hvis mødre er dig hengivne, lod jeg bringe for min Herre Kongen. Maatte min Herre Kongen vaage over Sippara.

Vi har nu udhvilet os. Om min Herre Kongens befindende har jeg ikke hørt. Hvad nyt gives der?

8. *Assyrisk datering.*

Maaneden Airu (Ijjar), dag XV, Limmu-aaret af Samas-dannin-anni, magthaver i Akkad.

Maaneden Nisannu (Nisan), dag IV, Limmu-aaret af Sagab, Asur-danin-sarru (og) Dana-bel-ku.

9. *Gjældsbevis*

Fire Minæ sølv efter myntfoden af Karkemis laaner Nergal-sar-usur til Nabu-sum-iddin, søn af Nabu-ra'im-balat fra Dur-sarru-kenu mod fem sekel sølv maanedlig rente.

Maaneden Airu (Ijjar), dag XV, Limmu-aaret af Gabbaru.

Vidner: Nabu-apil-iddin, Nabu-azib, Scepterbærer, Achi-ra'mu, do., Asur-danin-sarru, do., Disi, Astronom, Samas-igur, Sin-mati-kali, retsfuldmægtige, Marduk-ach-iddin, Astronom.

10. *Salgskontrakt.*

Neglemærke af Sar-ludari, neglemærke af Achi-assuru, neglemærke af fru Amat-sula, høvedsmanden Bel-durus hustru, samtlige samaeiere af salgseiendommen.

Et hus i god forfatning beliggende nær markedspladsen mellem Mannuki-achis og Illitias huse sælges med alt tilbehør. Sili-asur fra Ægypten køber nævnte hus af Sar-ludari, af Achi-assuru og af fru Amat-sula, nævnte ægtemands hustru, for en Konge-Mina sølv. Prisen er lovlig fastsat og huset betalt kontant. Tilbagekaldelse eller annullering af denne kontrakt tilstedes ikke. Hvilken som helst af sælgerne, som herefter hos mig (dommeren) andrager om annullering af denne med Sil-asur afsluttede kontrakt, maa betale ti minæ sølv.

Afsluttet i nærværelse af: Su-sanka, kongens svoger,

Armaza, høvedsmand, Razu, skibsreder, Nabu-dur-usur, politimand; 'Armaza, skibskaptein, Sin-sar-usur, Zid-kai-u.

Maaneden Simanu (Sivan), dag XXVI, Limmu-aaret af Zazai, statholder af Arpad.

Optaget (d. e. dokumenteret) af Samas-sum-ukin-achi, Litturu, Nabu-sum-usur.

11. *Astronomiske indberetninger.*

Til Kongen, min Herre.

Din tjener

Istar-iddina,

Overastronom af Arab'ilu.

Fred tilønskes min Herre Kongen! Maatte Nabu, Marduk og Istar af Arab'ilu være min Herre Kongen huld!

Den 29de sidstleden foretog vi observationer. Paa observatoriet var der taage, saa at vi ikke kunde se maanen.

Maaneden Sabatu (Sabat), dag I, Limmu-aaret af Bel-charran-sadua.

Til min Herre observationsdirektøren beretter hans ærbødige tjener

Nabu-sum-iddin.

Maatte Nabu og Marduk være min Herre huld!

Den 15de iagttagte vi maanens nutationer. Maanen formørkedes.

12. *Asurbanipals storkongetitel.*

Jeg er Asurbanipal, den store konge, den mægtige konge. Hærskarernes konge, Assurs konge, den stormægtige uden lige, som forsamler Assurs folk, store og smaa fra det øvre til det nedre hav (d. e. fra det Sorte til det Indiske hav), fyrsten af Bit-riduti, afkom af Asur og Beltis, yndling af Bel, Nabu, Marduk, Sin, Samas, Rammanu, Istar, Nergal og Nusku, søn af Asarhaddon (Asur-ach-iddina),

den store konge, den mægtige konge, hærskarernes konge, Assurs konge, storfyrsten af Babel, Sumers og Akkads konge, sønnesøn af Sancherib (Sin-achi-erba), den store konge, den mægtige konge, hærskarernes konge, Assurs konge.

Isfarti

Dr Frithjofs saga. Paa sognamaal.

Legners **Isfarten** er baseret paa den oldnorske saga om Frithjof og Ingeborg, Kap. XI, 17—20. Det vil erindres at Frithjof ved sin ankomst til kong Ring ikke havde tilkjendegivet hvem han var men kaldte sig **Thjofr**. I Legners digt betegnes den nye ankomne som „Fremlingen“ d. v. s. den fremmede. I sagaen siger kong Ring, da den fremmede havde svinget hejt og slæde op af hullet i isen og saaledes frelst kongens og dronningens liv: Nu er allvel upp tekitt, Thjofr! Of ei mundi Fridthjof inn frækne sterkliga hafa til tekitt, thott hann hefthi her verit, of eru slitt inir fræknustu fylgtharmenn (saadanne som du hører blandt de dygtigste kongsmænd). Sagaen om Fridthjof hin frækne hører hjemme paa Valsestrand i Sogn. Som man ved oprettes der nu paa Vangsnæs et Fridthjof monument til minde om den navnkundige sagnhelt. Den her beskrevne heltedaad er vel den som har holdt sig bedst i folkets erindring.

Kong Ring mæ si dronniq te gjeftabaa for,
ifjen liggje so blaumk pau fjor.

„Far inkje hv' isen,“ dan fremmande sa:
„han breste, for jupt æ da kalda ba.“

„Min kong drofna inkje so lett,“ sa Ring,
„dan so æ rædd kan gau sjju omfring.“

Dan fremmad' saug kongen so mynkt imot,
han spenne staulsko i haft pau fot.

Trauaren sæte mæ maft austa,
han fnyse loge, han æ so gla.

Legg fram, skraik kongen, „min trauar go,
lat sjau, om du æ au Slaiþners blo.

Da gaur so stormen gaur hve sjyn,
dan gamle ai akta dronningis byn.

Men staulskodd kjempa staur held' kje still,
han fær fyrbi dai, so raff han vil.

Han reta mang ai runa i ifens sabn,
skøn Ingebjør æke fram hve sitt nabn.

So ile dai fram pau dan glatta bana,
men unde dai lura dan falska Rana.

So stoyte et haal i da blanka hjltak,
hest aa sleæ joff ne mæ ait braf.

Skjøn Ingebjør vart so blait pau kjind,
dau kjem dan gjeftu so ain virvelvind.

Han baara staulskon i isen sajt
aa gripe i gaungarens maan mæ haft.

Dau lyste han lett mæ ait ainaste hopp
baat' hest aa sleæ pau ifen opp.

„Da take mau eg rosa,“ sa kongen fort,
„Fridthjof dan sterke hadd' kje berre gjort.“

So snudde dai atte te kongsgaren om;
dan fremmande blai dar te vœaren kom.

George T. Nlom, Urbana, Ill.

Til Numedalslaget i Hawley 1909.

Indsendt ved S. S. Strøm.

Efterfølgende digt om Numedalslagets aarsmøde i Hawley, Minn. i 1909 er af en ung Numedøl, opvokset her i landet. Jeg synes det er godt. Kanskje redaktøren kunde finde det egnet til optagelse i „Samband.“ — Forfatterens navn gives paa min opfordring — S. S. S.

Numedalslaget.

Der er masjer af festklædte kvinder og mænd
mødt til stævne i Hawley idag;
De er komne fra nordvestens vidtstrakte grænd,
For at samles i Numedalslag.

Stjernebanneret vaier i flagstangens top,
og ved siden det norrøna flag;
medens musikken lyder, man marscherer op —
træder ind og er færdig til flag.

Formand Strøm træder frem og med haanden han slog.
Til lyd—tolked fort lagets maal.
Stedets prest bød velkommen—os venlig modtog,
paa sit kraftige norrøna maal.

Naar man saa disse folk udaf numedalsff rod,
som i salen nu bænkede sad;
og en vidste, en selv eied numedalsff blod,
i hver aare — blev findet saa glad.

Her tilstede var telernes høvding saa kjæf,
redaktør for det freidige „Fram;“
Han ei kjæmper med sværd, men med sværte og blæf,
mund og pen, uden braaf eller bram.

Han bar hilsninger frem ifra telernes lag;
talte vakert om samdrægt og fred
mellem bygdernes folkninger; thi denne sag
er af vægt som et bindende led.

Valdrishøvdingen maatte for dølerne frem,
og han kom uden kniv, som han sa,
og hans eneste vaaben var „kjaftn“ og den
var nok „fletin,“ men du, den var bra!

Nu han brugte det klingende valderffe maal;
talte alvor og lattermild ffjemt;
det lød herligt, lig lyden af klingende staa! —
eller harpens sølvtoner stemt.

Borgermesteren kaldtes af formanden frem;
han er norsk — Telemarking dertil;
og han talte saa lunt, han er en udaf dem,
som tror lagene „kan om de vil.“

Sekretæren for laget forklarede saa,
hvad er gjort i det henspundne aar;
og vi skylder ham tak, for enhver kan forstaa,
han gjør alt, for vor sag han formaar.

Lad kun bygderne samles og fylkes for sig,
siden gjør vi et sambaand deraf;
lad os kaste væk alt, som kan hindre vor vei —
ifride fremad lig elven til hav.

Svis vi her staaar tilfammen og hylde vor mor,
gamle Norge, som kjærlike hørn,
vil vort maal her i sekler paa Vesterheimens jord
flybe høit, som den vingede ørn.

Louis D. Fos.

Berg-jutulen.

Berg-jutulen var en af de væfener vore fædre troede holdt
til i Bergkollerne. Denne berg-jutulen hadde opslaaet sit pau-
lum i Dnsknatten (Sedalén). Engang som han stod paa Dns-
knattens høieste top, satte han sig det maal at bombardere
Sedaléns kirkeklokker med stenkaft. Han fandt for sig en pas-

jende kastejsten og slunged mod kirken, men traf ikke sit maal. Stenen faldt ned, vest for kirken, nogle alen nedenfor den nuværende kirkegaardsmur. Stenen der veier mange tons kan sees den dag idag. En anden gang han stod speidende paa Dnsfnattens top fik han i sinde at besøge sin nærmeste nabo, der bodde i Betattøllen, en afstand paa 10 engelske mil. For at komme fort frem vilde han tage disse 10 mil i et eneste skridt; men det viste sig ogsaa denne gang at han hadde beregnet feil; thi han kom ikke længere end den halve længde af det fastsatte maal, og dumpede ned i Kaputaasen. Her traf han en sten, der ligger midt i den gamle fløvevei mellem den saakaldte Nerbysselv og Masli og saa videre til de forskjellige jæterlag. Hans tyngde var saa stor at hvor foden traf blev der et merke efter fodsaalen som naar en tung person træder i den bløde jord. Stenen med fodsporet, der er af uhyre dimensjoner, har faaet navnet Berg-jutulsteget og staar der endnu som et bevis om sandheden af sagnet. M. K. Brenden.

Zvar Halsteinson.

Han Zvar Halsteinson var ein namnjurt kar, ikkje berre fordi, at han var ein flink timbremann og graasteinsmurar; men han var obsterk, fuld av skjemt og løyje og ein pussmakar taa dei luraste, so det enno den dag idag gjeng mange sogur um han. Det er ikkje berre i heimbygdi hans me kan høyra rispur og regler um han, men fraa grannebygdarne og, der han ferdaft mykje med sitt arbeid.

Han budde paa ein plads under gar'n Vik, v. Slidre. Den-na pladjen laag høgt uppe i ludi, so jordi var vassjuk og kald og ga lite fraa seg baade aat folk og kretur. For daa aa skaffa mat og klær aat kjerring og born, maatte han farta mykje umkring paa arbeid. Treffe du honom i godslage sitt, kunde du

faa han til aa fortelja ei og annan skrøna. Snøggast kunna det raaka, um ein hadde ein tobaksbus og ein dram aat honom.

So var det ein sumar, at han var i grannebygdi, Bang, og skulde setja upp ei forloda burti ei utflaatte atmed ferdavegen gjennom bygdi. To andre karar var med honom. Desse hadde hug til aa erta han Zvar og hadde ei og annan gong gjort honom ei liti pretta. Han lest som han ingen ting gaadde, men berre rusla med sit. Varmt og gøtt ver var det um dagarne, so dei brugte paa aa liggja i ei dæld nedmed elvi og kvila dugurd. Alle tre hadde daa ein dag lagt seg der, og Zvar styrja alt snorka. Um eit lite bil sovna og dei andre inn. Men han laag fuldt vaken og sauf so upp og fann fram eit grev og grov ei veit fraa elvi til dældi, so vatnet sløyndede inn — i dældi. Kararne hadde sovna vel inn; men daa vatnet sløyndede hver dei, braabafna dei og aus upp og rista seg paalag som bamsen sjølv, naar han hev lauga seg. Samlingen, som laag uppi bakka lite ovanfor, sa berre langt: „Ska dø alt rija upp?“

Ein dag vart det halde bryllaup paa ein gard i grendi. Zellande varmt og gøtt var veret. Daa han visste, at bryllaupsferdi skulde høyra forbi der han sat paa timra, hadde han drage paa seg ein tjukk saustinnspels, skindlue, halsstjerf og tjufke vottar. Daa bryllaupsferdi for forbi, sat han i denne bunaden og hogg, so flisarne spruta, men daa ferdi høyrdde forbi att paa heimvegen, sat han i same bunaden, som Adam hadde paa i Paradishagen.

Ein sumar var han burti Semjedal paa peismuring. Paa ein gard hadde han gjort ferdig ein peis og sto og la paa den siste stein paa pipa; han sa daa til tenestguten, som var med honom uppe paa taket: „Du faar staa her og halda i pipa du, medan eg gaar ned og faar betaling for arbeidet, for ein maa kje sleppa pipa, styr ein hev faatt betaling for arbeidet;

for daa vilde peisen ramla ned att!" Zau, guten tok taf i pipa og stod og heldt i henne medan Zvar sat nede i stoga med snodigt pragt og draff kaffi og brennevin. Endeleg vart det spurlag etter guten. Men Zvar sa berre langt: „Han stend paa tafet og heldt i pipa.“ Som fyrr sagt er det mange löglege stubbar um han, Zvar. Eg vil daa tilslutt fortelja ein stubb til. Han og two andre karar dreiv med timberhøgst uppe i Mjosgifi. Medan dei so lifast heldt paa med arbeidet sitt, var nett den eine karen ferdig med ein diger furustoff, som han vilde leggja den siste hand paa og hogg so økji i og vilde smu paa den; men med det same for stoffen utyver eit lite stup og stanga seg inn i ei tubba. Der sto dei! Stoffen var tung, og uppat same wegen maatte dei ha den, skulde dei saa den fram rette leidi. Dei hogg so økji i alle tre og tok i alt dei evla, men stoffen rikka dei kje. So bretta Zvar upp knebukja si og la seg paa sine berre kne og ba hinmannen hjelpe seg. Og han meinde paa, at soframt han var til og hadde sleg magt, som han ga seg ut for, maatte han hjelpe honom. Daa Zvar var ferdig, reis han upp og treiv økji og hogg ho i stoffen upp under skiftet, fata so i og rykkte stoffen uppat, so jordi spruta. Etter den dag tyfte folk flest, at det stod ein illotte fraa honom.

Torgeir Margistad.

De to riddere!

De fleste Valdriiser kjender vel til sagnet om de to mægtige riddere, en ved navn Sigvat af Leirholar som bodde paa Lerhol i Wang og det skulde efter traditionen at dømmen ha været en overmaade høifornem herremand. Men at der ogsaa har resideret en slik, sin potentat paa Syndrol, paa hinde af Mjosen har antagelig de færreste ogsaa kjendskab til.

Jeg vil saaledes gi til bedste i „Samband“ hvad jeg har læst og kan erindre om dette gamle sagn, og det lyder slik:

Paa Lerhol og Syndrol i Wang levede i gamle dage to mægtige riddere, som stadig laa i trætte med hinanden. De var begge rige og mægtige og slikt herfskab har fra arilds tid og helt til vore dage haft det med, at de skal fives om hvem som er den største. Det er et gammelt ord som siger at der rummes ikke to store i en søk. Disse to riddere søgte altid at gjøre hinanden livet saa surt som mulig. Saavel aabenlyst som i det skjulte raffet de hinanden ud. Sa det siges, at om nætterne hjemjogte de hverandre paa en slik maade, at de til slut maatte kette dobbelt laas for dørene og solide stængsler for glasgluggene. Paa Lerhol skal der endnu (?) findes et stort bord, som Lerholridderen pleiet at dække til glasglugget med, og dette bord viste dybe hug efter en øks, Syndrolridderen hadde benyttet under et natligt anfald.

Da denne ufreden mellem dem hadde holdt paa i langjommelige tider, traf de en dag hinanden nede paa et svaberg i Synshagen paa Syndrol. De vældige kamphaner røf da sammen i slagsmaal. Det endte med at de brugte vaaben paa hinanden og resultatet blev at de begge faldt døde om paa kamppladsen. Stedet hvor denne kamp stod, kaldes den dag idag Riddersvaet.

C. N. Remme.

Gjertrud Brenna død.

Gjertrud Brenna døde den 9de December 1911 i sit hjem i byen Cottonwood, Lyon county, Minn. Hun var født 1832 og var da hun døde 79 aar og 3 maaneder gammel. Hun var født paa Kirkebergmoen i Søndre Murdal, Baldris, og gift med Ole Brenna fra øvre Hedalen i Baldris. Under aaret 1868 kom hun til Amerika og boede en kort tid i Dane county,

Wis. Herfra flyttede hun til Grand Meadow, Minn. og derfra paa vaaren 1872 til Lyon county, Minn., hvor hun med sin mand og børn byggede sit hjem paa homestead i Wallers Township. I dette deres hjem fik de bevilget post office med navnet Brenna som i 15 aar bestyredes af hende og hendes mand.

Under aaret 1889 byggede og begyndte det alderfstege men slittige par en almindelig handelsforretning i byen Cottonwood som de drev i mange aar. I nogle faa aar, siden hendes mand døde, har hun boet stille i sit hyggelige hjem i sidstnævnte by, indtil 4 maaneder siden hun rammedes af et slagtilfælde som endte hendes liv. Af hendes tre børn lever datteren Mrs. M. D. Hall af Granite Falls og sønnen jagfører, D. D. Brenna jr., og af hendes mange børnebørn kan nævnes pastor Oscar Brenna, Storm Lake, Iowa.

Hun var en virksom og stadig medlem af Silo lutheriske menighed og hviler nu i denne menigheds kirkegaard. En stor skare af menighedens folk tilligemed naboer og venner samlede sig i deltagelse i hendes ligfærd og hædrede hendes minde med rige blomsterofringer og andre skønne bevis paa venkab og høiagtelse.

En aarsberetning fra Pope Co., Minn.

Af D. S. Opheim.

Min tanke har været at sende betaling for „Samband“ og da med det samme nogle ord for bladet. Men alting gaar saa forskjert for en enkemand, som er bleven uden den vante hjælp og opmuntring. Først vil jeg da berette at vi Valdrøjer i vor menighed og town har i dette aar ogjaa havt vore sjælfælige sammenkomster. Først var det Ole Strøm som fik en masse uventede fremmede og hos hvem vi tilbragte dagen med at lytte

til taler og sang, og havde det i alle stykker hyggeligt. Den næste i rækken var Kristian Hagen. Han blev i Juni syg af gigt, og da vi var sammen i skolemøde besluttede vi at faa istand en sammenkomst hos ham. Saa skede, og der blev indsamlet over \$80 til hjælp for ham i hans sygdom. Den tredje var Ole Maanum, der i sommer har flyttet ind til Mora. Som rimeligt var med en mand i hans stilling, byggede han en residens, som er i alle maader moderne, saa det er en fryd at se. Dette var at alle det største „party;“ thi der kom folk helt fra Glenwood, Farwell og Kennington, skjønt det fibregnede hele dagen. Der er to til i vort town, som har sat op ny beboelseshuse, nemlig Thom Tollefson og Hans N. Halvorson og de er nok, som Ole Maanums, fuldkommen moderne.

Saa er det at berette at vi fik et middelsaar her rundt. Det saa en tid ud til at vi skulde faa et kronaar; men saa midt paa sommeren begyndte det at regne og holdt paa lige til senhøstes, saa det var en umulighed at faa træsket, og der er træskning itaaende igjen mod vaaren. Vinteren kom for fuldt alvor ved den 11te November.

Jeg vil for min del faa sende min bedste hilsen til alle kjendte, især fra Valdris. Jeg fik ikke ihøst anledning til at overvære vort jtebne; og derfor vil jeg be enhver Valdris om at skrive en gang om aaret til „Samband.“ Vi kunde faa bedre greie paa hvor vi alle bor og det vilde gi redaktøren hjælp med noget at sætte i bladet, som kunde være af interesse for mange. Til Mrs. Anne Enestvedt vil jeg faa sende min tak for det sølgeværdige eksempel hun gav os andre, i at skrive sin livshistorie. Saa til redaktør og læsere et i alle maader godt nyttaar.

Farwell, Minn., Dec. 1911.

Lensmand Ødegaard's bog, „Gamalt fraa Valdres,“ vil vi atter bringe til vore læsers opmærksomhed. Det er en bog, som først og fremst enhver Valdres burde anskaffe sig; men den er en bog for enhver som interesserer sig for en naturtro og interessant fremstilling af tilstande og folkelivet i Norge i midten og første parten af forrige aarhundrede. Det at bogen er skrevet paa ægte bygdemaal gjør den blot mere værdifuld; thi den blir paa denne maade ogsaa en sproglig skat. Vi haaber at bogen faar saadan affætning at forfatteren blir opmuntret til at udgi flere verker, hvilket vi forstaar er hans hensigt i tilfælde af at denne bog blir vel modtaget. Den faaes gjennem hvilken som helst af de norsk-amerikanske boghandlere.

Om billedet af Valdresstevnet vil vi minde dem som var med i Como Park, at det blev meget heldigt, og vil være en pryd for enhver Valdreses stue, om det jattes i glas og ramme. Vi kan anbefale det.

Liste over bygdelagene,

med først hvert lags formand, dernæst dets sekretær:

Valdres Samband, A. A. Beblen, Stillwater, Minn.; A. W. Sundheim, Minneapolis, Minn.

Teleslaget, A. A. Trovaten, Fargo N. Dak.; E. B. Salverson, Fargo, N. Dak.

Gallinglaget, Dr. Olaf Th. Sberping, Fergus Falls, Minn.; S. E. Alsaker, Wacott, N. Dak.

Nimedølslaget, S. S. Strøm, Hillsboro, N. Dak.; D. D. Enevoldt, Belview, Minn.

Gudbrandsdalslaget, Rev. L. P. Thorkveen, St. James, Minn.; Ivar Østfad, 1302 Washington Ave. So., Minneapolis, Minn.

Trønderlaget, konsul S. Bendek, Grand Forks, N. Dak.; Prof. T. E. Wollan, Fergus Falls, Minn.

Nordlandslaget Rev. J. A. Johansen, Spicer, Minn.; Julius Bauman, Carlton, Minn.

Sognslaget, Rev. D. Refsdal, Chetek, Wis.; D. Williamson, Owatonna, Minn.

Selbulaget, A. O. Serum, Halstad, Minn.; D. S. Uglem, Princeton, Minn.

Roselaget, Prof. L. Voe, Forest City, Iowa; L. L. Torgerson, Nester, Minn.

Sætedalslaget, Bj. Bjørnaraa, Starbuck, Minn.; G. Grundesen, East Grand Forks, Minn.

Nordfjordlaget, Rev. A. J. Meland, Lodi, Wis.; Rev. A. Anderson, La Crosse, Wis.

Landingslaget, S. A. M. Steen, Northfield, Wis.; E. S. Beck, Lake Preston, S. Dak.

Totningslaget, John C. Gran, Spring Grove, Minn.; M. P. Thune, 2247 Fillmore St. N. E., Minneapolis, Minn.

Østerdølslaget, A. T. Moen, Fergus Falls, Minn.; Ole Høiberg, Kathryn, N. Dak.

Søndmørslaget, Dr. S. Fjelde, Abercrombie, N. Dak.; Rev. T. Rørstad, Dwight, N. Dak.

Mjøsenlaget, Th. Gundersen, Beloit, Iowa; O. M. Onsum, Highwood, Ill.

Hadelangslaget, T. A. Walby, Hudson, Wis.; Per Jacobson, Hudson, Wis.

Solunglaget, Amund Østmo, Grand Forks, N. Dak.; C. M. Berg, McIntosh, Minn.

Sigdalslaget, N. B. Pederson, Rothsay, Minn.; G. T. Hagen, Crookston, Minn.

Wisconsin Telelag, Rev. S. S. Urberg, Blair, Wis.; D. T. Ormbrect, Arcadia, Wis.

Iowa Telelag, Rev. A. J. Torgerson, Lake Mills, Iowa; T. G. Tweed, Lake Mills, Iowa.

Tin og Gransherredslag, Halvor Odgaard, Oldham, S. Dak.; Lars Stenson, Oldham, S. Dak.

Sundalslag, L. N. Anderson, Stevens Point, Wis.; C. G. Gladwed, Lake City, Minn.

Hardangerlag, Wollert Hildahl, Sioux Falls, S. Dak.; S. A. Nordahl, Sioux Falls, S. D.

Stavangerlaget, Rev. C. J. Eastvold, Jewell, Iowa; Rev. D. Chefbeland, Lisbon, Ill.

Søndhordlandslaget, Rev. L. D. Thorson, Eagle Grove, Iowa; Geo. Larson, Story City, Iowa.

Binger-, Odals- og Eidsfjoglaget, J. E. Jacobson, Dazey, N. Dak.; Christian Chr. Lund, Keenah, Wis.

Hordalag (Horder og Bergensere), H. M. Jacobson, N. S. Hofflad.

Norwegian - American.

Et norsk-amerikansk nyhetsblad
i det engelske sprog.

Der er blandt de norske i Amerika et vidtstrakt krav for en avis af denne art, -- et blad som den opvoksende, ofte engelsktalende, slegt vil læse med interesse og der ved vedligeholde de egenskaber og de kulturtræk, som de har faaet i arv fra sine forældre.

Bladet udkommer ugentlig
og koster kun 1 dollar aaret.

Skriv for eksemplar til

MOHN PRINTING CO.,
Northfield, Minn.

Indbydelse til at abonnere paa Samband.

Det udkommer hver maaned.

Det er et literært familieblad for det hele norske folk i Amerika, og vil levere den bedste folkelige læsning, ved norsk-amerikanske forfattere, som det er muligt at faa -- helst saadant stof som angaar de gjøremaal og interesser som det almindelige publikum forstaar og skatter, og skrevet af dem som faktisk og praktisk ved hvad de behandler.

Det er desuden tilegnet bygdelaagbevægelsen, og er det eneste skrift, som har sat sig til maal, at tjene denne sag som dens særlige tolk og talsmand.

Spørgsmaalet om et fælles blad for bygdelaagene er blit drøftet paa lagenes fællesmøder ifjor, og atter nu ihøst. Det nylig afholdte møde (8de Nov.) var meget venlig stemt overfor **Samband**, og som man har læst i den offentliggjordte protokol af mødets forhandlinger, blev det besluttet at "tilraade lagene, at samles om et fælles organ." En komite paa tre mand nedsattes "til at underhandle med Samband Publishing Association, med hensyn til nævnte blad som fællesorgan. -- Desuden henstilledes det til lagenes medlemmer indtil videre at støtte **Samband**."

Det fremgaar heraf at mødet gik saa vidt som det havde myndighed til at gaa, for at faa **Samband** antaget som organ. Det staar igjen for hvert lag at behandle det forslag som vil foreligge fra den nedsatte tremandskomite. Imidlertid er bygdelaagfolket, ser man, opfordret til at tage bladet og bli sat istand til at dømme om det og handle skjønsomt paa stevnerne til sommeren.

Skriv efter prøvehefter.

Samband udkommer hver maaned, og koster en dollar aaret. Udfyld nedenstaaende blanket og klip den ud.

Til Samband Publishing Association:

For vedlagt en dollar bedes **Samband** sendt et aar til

(Navn) . . . . .

(Postoffice) . . . . . Stat. . . . .

(Angiv husnummer i by) . . . . .

Kjøb helst money order betalbar til **A. A. Veblen**. Send saa det hele til

Samband
322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Lutheran Publishing House

NORTHWESTERN BRANCH

719 Hennepin Ave.

MINNEAPOLIS, MINNESOTA.

Vi har paa lager komplet udvalg af bibler, salmebøger og god literatur baade i det engelske og det norske sprog. Skriv efter katalog, der tilsendes frit. Skriv til vort Decorah, Iowa hus for pris paa indbinding af bøger, tidsskrifter, osv.

Katalog 1911-1912

indeholdende

Fortegnelse over ca. 2000 nye Bøger indkommet til vor Boghandel i 1910-11.

Sendes gratis og portofrit.

The Free Church Book Concern

322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Stort Assortement i Malerverer

Pratt & Lambert's	Fernisser
Lowe Brothers'	Maling
Adams'	Koster
Malerers	Udstyr

EN GROS OG DETAIL.

Twin City Paint Company

111-113 So. Sixth St. - Minneapolis.

Herman S Klemesrud
sep 11
NORA SPRINGS IA